

PAPUR / ENCLOSURE
H

Cyngor Sir Ynys Môn

CYFARFOD:	PWYLLGOR SAFONAU
DYDDIAD:	13 Mawrth 2013
TEITL YR ADRODDIAD:	Protocol Cyfryngau Cymdeithasol Drafft
PWRPAS YR ADRODDIAD:	Gofyn am sylwadau'r Pwyllgor Safonau a bod y Pwyllgor yn argymhell y Polisi i'r Cyngor
ADRODDIAD GAN:	Huw Pierce Pritchard, Swyddog Gwybodaeth Corfforaethol
SWYDDOG CYSWLLT:	Huw Pierce Pritchard

1. Cyflwyniad

Mae'r adroddiad yma yn cyflwyno Protocol Cyfryngau Cymdeithasol drafft ar gyfer Aelodau gyda'r bwriad o reoleiddio'r defnydd o gyfryngau cymdeithasol gan Aelodau Etholedig wrth weithredu yn rhinwedd eu swydd neu yn breifat. Mae'r protocol hefyd yn ymwneud a'r defnydd o gyfryngau cymdeithasol gan y cyhoedd mewn cyfarfodydd. Atodir y Protocol Cyfryngau Cymdeithasol Drafft fel Atodiad 1.

2. Scôp

Bwriad y protocol ydy gosod allan yn glir sut y dylai Aelodau Etholedig ryngweithio gyda chyfryngau cymdeithasol fel Cynghorwyr ac fel unigolion preifat. Mae'r protocol hefyd yn ymwneud â'r defnydd o gyfryngau cymdeithasol gan y cyhoedd sy'n mynd i gyfarfodydd y Cyngor, y Pwyllgor Gwaith a chyfarfodydd pwyllgorau eraill. Mae'r protocol hefyd yn cyfeirio at hawl y Cyfryngau i ddefnyddio cyfryngau cymdeithasol yng nghyfarfodydd y Cyngor.

3. Cefndir

Mae'n bosib i gyfryngau cymdeithasol chwarae rhan bwysig yng ngweithrediad cymdeithas ddemocrataidd gan gynnig cyfleoedd positif i'r Cyngor a'i Aelodau Etholedig ymgysylltu gyda dinasyddion Môn. Yn ogystal, gall Aelodau Etholedig ddefnyddio cyfryngau cymdeithasol fel ffordd effeithiol o ryngweithio gydag etholwyr ac i gefnogi democratiaeth leol. Mae cyfryngau cymdeithasol yn cyflwyno heriau a chyfleoedd i'r Cyngor

Cydnabyddir bod diffyg datganiad sefyllfa bendant ar ddefnydd cyfryngau cymdeithasol gan Aelodau Etholedig a'r cyhoedd mewn cyfarfodydd wedi arwain at ansicrwydd o ran beth yw'r ymateb cywir ar gyfer materion fel ffilio cyfarfodydd gan y cyhoedd.

Mae'r mater o ganiatáu'r defnydd o gyfryngau cymdeithasol yng nghyfarfodydd y Cyngor gan newyddiadurwyr a'r cyhoedd yng Nghymru yn rhan o drafodaeth barhaus. Yn ddiweddar, mae'r "Daily Post" wedi trefnu ymgyrch i godi ymwybyddiaeth o'r mater yma.

Mae'r Gweinidog Lywodraeth Leol a Chymunedau Llywodraeth Cymru, sy'n gefnogwr ers peth amser o'r defnydd o gyfryngau cymdeithasol mewn cyfarfodydd o'r Cyngor, wedi ysgrifennu yn ddiweddar at awdurdodau lleol Cymru yn nodi ei gefnogaeth ar gyfer gwella tryloywder gweithrediadau trwy hybu mynediad ar lein.

4. Protocol Cyfryngau Cymdeithasol

Gall defnydd anaddas o gyfryngau cymdeithasol gan Aelodau Etholedig arwain at dorri'r Côt Ymddygiad. Felly, mae'n bwysig bod Aelodau Etholedig yn adnabod y risgiau sy'n gysylltiedig gyda'r cyfryngau cymdeithasol a'u bod yn sicrhau nad ydynt yn defnyddio cyfryngau cymdeithasol mewn ffordd sy'n torri'r Cod Ymddygiad.

Bwriedir y bydd Pwyllgor Safonau'r Cyngor yn rhoddi sylw i'r Protocol wrth edrych i mewn i honiadau o dorri'r Côt Ymddygiad sy'n ymwneud a'r defnydd o gyfryngau cymdeithasol.

5. Argymhellion

Gofynnir i'r Pwyllgor Safonau gynnig sylwadau ar y protocol ac argymell bod y Cyngor yn ei fabwysiadu.

1. Cyflwyniad

1.1 Diffinio cyfryngau cymdeithasol

- 1.1.1. Term cyfunol yw cyfryngau cymdeithasol a ddefnyddir i ddisgrifio cyfryngau ar-lein sy'n cynnig ffyrdd hawdd i gyhoeddi cynnwys ar-lein a hefyd i hwyluso a chymryd rhan mewn sgysiaau ar-lein, a all wahodd postio sylwadau neu gyfraniadau neu fel arall wahodd trafodaeth.
- 1.1.2. Gall cyfryngau cymdeithasol ymwneud â rhwydweithiau cymdeithasol (ee *Facebook*); rhwydweithiau proffesiynol (ee *LinkedIn*); safleoedd cynnwys cymunedau (ee *Flickr* ac *Youtube*); blogiau (ee drwy safleoedd fel *Wordpress* a *Blogger*); safleoedd microflogio (ee *Twitter*). Gellir cael mynediad i gyfryngau cymdeithasol drwy ddefnyddio amrywiaeth o offer digidol fel gliniaduron, ffonau deallus a llechen, y gellir eu defnyddio hefyd i ddal gwybodaeth glyweledol.

1.2. Cwmpas

- 1.2.1. Bwriadwyd y protocol hwn i nodi'n glir sut y dylai Aelodau Etholedig ryngweithio â chyfryngau cymdeithasol, fel Cyngorwyr Sir ac fel unigolion preifat. Mae'r protocol hefyd yn ymwneud â'r defnydd a wneir o gyfryngau cymdeithasol gan aelodau o'r cyhoedd sy'n mynychu cyfarfodydd y Cyngor, cyfarfodydd Pwyllgor Gwaith a phwyllgorau eraill. Cydnabyddir bod y ffaith nad oes datganiad terfynol ar y sefyllfa ynglŷn â'r defnydd o gyfryngau cymdeithasol gan Aelodau Etholedig a'r cyhoedd yn ystod cyfarfodydd wedi arwain at rywfaint o ansicrwydd ar ran Cadeiryddion o safbwynt cynnig ymateb derbynol i faterion megis ffilio cyfarfodydd gan y cyhoedd. Y bwriad, felly, yw y bydd y Protocol yn darparu cyfarwyddyd ynghylch y defnydd a ganiateir o gyfryngau cymdeithasol i Gadeiryddion yn ystod cyfarfodydd.
- 1.2.2. Nid yw'r Protocol yn ymwneud â Swyddogion y Cyngor - mae polisiau TGCh ar wahân yn berthnasol iddynt hwy.
- 1.2.3. Mae'r defnydd o gyfryngau cymdeithasol gan Aelodau Etholedig wedi'i gynnwys dan ran 2.1 y Protocol. Mae'r defnydd o gyfryngau cymdeithasol gan Aelodau Etholedig yn ystod cyfarfodydd yn cael ei drafod yn 2.1.5.
- 1.2.4. Mae'r defnydd o gyfryngau cymdeithasol gan aelodau o'r cyhoedd yn ystod cyfarfodydd yn dod dan ran 2.2 y Protocol.

1.3. Cefndir

- 1.3.1. Gall cyfryngau cymdeithasol chwarae rhan bwysig yng ngweithrediad cymdeithas ddemocrataidd drwy gynnig cyfleoedd cadarnhaol i'r Cyngor a'i Aelodau Etholedig ymgysylltu gyda dinasyddion Ynys Môn. Er enghraifft, gall cyfryngau cymdeithasol fod yn ffordd effeithlon a chost effeithiol i'r Cyngor gadw mewn cysylltiad â thrigolion a busnesau.

Gall Aelodau Etholedig hefyd wneud defnydd effeithiol o gyfryngau cymdeithasol i ryngweithio ag etholwyr ac i gefnogi democratiaeth leol. Mae tystiolaeth y gall cyfryngau cymdeithasol, o'u defnyddio'n effeithiol, ymgysylltu â'r rhai na fyddent fel arall yn cymryd rhan mewn gwleidyddiaeth leol neu yn rhyngweithio gyda'u Haelodau Etholedig.

- 1.3.2.** Mae'n amlwg fod y defnydd o gyfryngau cymdeithasol hefyd yn cyflwyno risgiau a heriau penodol i'r Cyngor a'i Aelodau Etholedig. Yn benodol, gall y defnydd o gyfryngau cymdeithasol gan Aelodau Etholedig o bosibl arwain at dorri'r Côt Ymddygiad. Felly, mae'n bwysig bod Aelodau Etholedig yn cydnabod y risgiau sy'n gysylltiedig â'r cyfryngau cymdeithasol a sicrhau nad ydynt yn eu defnyddio mewn ffordd sy'n torri'r Côt Ymddygiad.
- 1.3.3.** Y bwriad yw y bydd Pwyllgor Safonau'r Cyngor yn ystyried y Protocol wrth benderfynu ar honiadau o dorri'r Côt Ymddygiad yn cynnwys y defnydd o gyfryngau cymdeithasol.

2. Cyfryngau Cymdeithasol a'r Cyngor

2.1. Defnydd o gyfryngau cymdeithasol gan Aelodau Etholedig

- 2.1.1.** Mae'n debygol y gall y defnydd o gyfryngau cymdeithasol gan Aelodau Etholedig gynnwys cymryd rhan mewn cyfryngau a noddir gan y Cyngor, megis Blog yr Arweinydd; defnydd a wneir mewn capasiti preifat, neu sy'n ymddangos yn breifat, drwy gyfrif preifat; cyfranogiad dienw gyda, neu gyfraniad i flogiau, fforymau neu safleoedd cyfryngau cymdeithasol eraill.
- 2.1.2.** Mae Aelodau wedi eu hymrwymo i lynu wrth delerau ac amodau'r safleoedd cyfryngau cymdeithasol unigol. Yn ogystal, dylai Aelodau gydnabod y gallai eu defnydd o gyfryngau cymdeithasol ddod dan y Côt Ymddygiad, ac mae'n debygol y gallai unrhyw fethiant i gydymffurfio â'r gyfraith a chytundebau defnyddwyr y safleoedd hyn dorri'r Côt Ymddygiad. Yn benodol, dylai Aelodau osgoi defnyddio cyfryngau cymdeithasol mewn ffordd sy'n awgrymu rhagfarn a rhagbenderfyniad.
- 2.1.3.** Yn ogystal â materion sydd wedi'u cynnwys yn y Côt Ymddygiad, rhaid atgoffa Aelodau y gall eu defnydd o gyfryngau cymdeithasol fod â goblygiadau dan y gyfraith gyffredinol, a all fod â chanlyniadau difrifol i Aelod Etholedig.
- 2.1.4.** Awgrymir y gall yr anawsterau posibl sy'n deillio o'r defnydd o gyfryngau cymdeithasol gael eu hosgoi os yw'r wybodaeth a gyhoeddir gan Aelodau yn wrthrychol, yn gytbwys, yn llawn gwybodaeth ac yn gywir. Gall effeithiau cyhoeddi gwybodaeth ar-lein fod yn rhai hirbarhaol, gan fod mynediad i gynnwys a gyhoeddir ar-lein yn hollbresennol, ac i bob pwrpas wedi ei gyhoeddi am byth.
- 2.1.5.** Ni ddylai Aelodau ddefnyddio cyfryngau cymdeithasol yn ystod cyfarfodydd. Mae'r cyfyngiad hwn yn cynnwys gwaharddiad ar wneud sylwadau ar y pryd ar unigolion neu faterion eraill a hefyd ddefnyddio cyfryngau cymdeithasol yn ystod cyfarfodydd.
- 2.1.6.** Yn ogystal, dylai Aelodau geisio osgoi rhoi'r argraff i eraill nad ydynt yn rhoi sylw llawn i weithgareddau'r cyfarfod. Gellid gwneud hyn drwy sicrhau fod dyfeisiau symudol yn cael eu defnyddio'n ddarbodus ac yn ddiffwdan yn ystod cyfarfodydd.
- 2.1.7.** Dylai Aelodau osgoi defnyddio dyfeisiau symudol i anfon neu i dderbyn gwybodaeth nad yw'n gysylltiedig â'r materion dan ystyriaeth yn y cyfarfod. Dylai'r defnydd a wneir o ddyfeisiau symudol i anfon neu dderbyn negeseuon preifat neu anfon e-bost yn ystod cyfarfodydd fod yn rhesymol ac yn synhwyrol. Dylai Cadeiryddion geryddu unrhyw Aelod y mae ei ddefnydd o ddyfeisiau symudol yn ystod cyfarfodydd yn cael ei ystyried yn ormodol.

- 2.1.8. Bydd y paragraffau canlynol o'r Côt Ymddygiad yn berthnasol i'r defnydd o gyfryngau cymdeithasol ac ymddygiad arall ar-lein. Mae hawliau Aelodau dan Erthyglau 8 a 10 (Atodlen 1) Deddf Hawliau Dynol 1998 wedi cael eu hystyried.
- 2.1.8.1. Mae paragraff 5.4(a) *“cyflawni eich dyletswyddau a'ch cyfrifoldebau gan roi sylw dyladwy i'r egwyddor y dylai fod cyfle cyfartal i bawb, waeth beth fo'u rhyw, hil, anabledd, cyfeiriadedd rhywiol, oedran neu grefydd”*;

Dylai'r Aelodau sicrhau nad yw eu defnydd o gyfryngau cymdeithasol yn torri egwyddorion cydraddoldeb y Cyngor. Bydd datganiadau gwahaniaethol hefyd yn debygol o fod yn anghyfreithlon

- 2.1.8.2. Paragraff 5.4 (b) *“dangos parch ac ystyriaeth at eraill”*;

Dylai Aelodau fod yn ymwybodol nad yw sylwadau gwleidyddol a mynegi safbwyntiau a dadleuon gwleidyddol yn cael eu llesteirio gan y Côt Ymddygiad, ond ei bod yn debygol y gallai sylwadau personol a anelir at unigolyn gael eu gweld fel rhywbeth amharchus a allai olygu torri'r Côt.

Atgoffir yr Aelodau y gallai eu defnydd o gyfryngau cymdeithasol arwain at enllibio unigolyn arall. Mae hyn yn berthnasol hefyd os yw Aelod sydd â safle cyfryngau cymdeithasol personol yn caniatáu i unrhyw unigolyn gyhoeddi cynnwys enllibus arno.

- 2.1.8.3. Paragraff 5.4 (c) *“peidio ag ymddwyn fel bwli neu aflonyddu ar unrhyw berson”*

Dylai Aelodau fod yn ofalus pan yn gwneud sylwadau personol am unigolion ac ni ddylid byth ddefnyddio cyfryngau cymdeithasol i adolygu a thrafod perfformiad staff y Cyngor. Ni fydd y Cyngor yn goddef unrhyw ddefnydd dienw o gyfryngau cymdeithasol gan Aelodau sy'n cael ei ystyried yn fwlio neu yn aflonyddu ar unrhyw berson.

Dylai Aelodau sy'n cynnal blog neu safle rhwydweithio (fel *Twitter*) fod yn ymwybodol y gallai sylwadau eraill ar y safleoedd hynny gael eu priodoli i'r Aelod drwy gysylltiad. Dylai Aelodau sicrhau bod sylwadau difenwol neu anwedus yn cael eu tynnu oddi ar eu safleoedd personol.

- 2.1.8.4. Paragraff 5.5 (a) *“datgelu gwybodaeth gyfrinachol neu wybodaeth y byddai'n rhesymol ystyried ei bod o natur gyfrinachol, heb dderbyn caniatâd penodol person a awdurdodwyd i roi caniatâd o'r fath, neu oni bai fod y gyfraith yn dweud fod yn rhaid gwneud hynny”*

Dylai Aelodau fod yn sicr bob amser nad yw gwybodaeth y maent yn ei thrafod neu'n ei datgelu ar safleoedd cyfryngau cymdeithasol yn wybodaeth gyfrinachol a'i bod yn briodol i wneud hynny. Dylai Aelodau gofio fod y wybodaeth a roddir ar wefan, boed yn ddienw neu beidio, ac na ellid bod wedi ei chael ond gan Aelod, yn debygol o ddisgyn o dan y Côt.

Ni ddylai Aelodau fyth gyhoeddi data personol unigolion ar safleoedd cyfryngau cymdeithasol yn groes i Ddeddf Diogelu Data 1998.

Dylai Aelodau osgoi torri hawlfraint drwy gyhoeddi delweddau neu destun ar safle cyfryngau cymdeithasol sydd yn eiddo deallusol rhywun arall.

2.1.8.5. Paragraff 10 (2)(c)(1) Diddordeb personol: “neu unrhyw berson y mae gennych gysylltiad personol agos ag ef/hi”

Defnyddir termau amrywiol i ddiffinio cysylltiadau a chyfeillach ar amrywiol safleoedd cyfryngau cymdeithasol. Mae'r termau hyn yn cynnwys 'ffrindiau' (Facebook) a 'dilynwyr' (Twitter) . Dylai'r Aelodau fod yn ymwybodol y gallai unrhyw berson y maent yn ei gynnwys fel cyswllt ar safleoedd cyfryngau cymdeithasol gael eu hystyried at ddibenion y Côt Ymddygiad fel cyswllt personol agos. Dylai Aelodau fod yn ofalus nad yw eu defnydd o safleoedd cyfryngau cymdeithasol yn rhoi'r argraff bod gwrthdaro o ran buddiannau. Byddai'n ddoeth i Aelodau, wrth greu eu cynnwys eu hunain ar safleoedd cyfryngau cymdeithasol, geisio pwysleisio'r gwahaniaeth rhwng cynnwys busnes a thudalennau sy'n cynnwys deunydd personol.

2.1.8.6. Paragraff 12 (1) Diddordebau sy'n rhagfarnu: “... y byddai aelod o'r cyhoedd sydd â gwybodaeth am y ffeithiau perthnasol yn ystyried yn rhesymol eu bod mor arwyddocaol fel y byddant yn debygol o ragfarnu eich barn ynghylch budd y cyhoedd”.

Dylai Aelodau fod yn ofalus nad yw eu defnydd o safleoedd cyfryngau cymdeithasol yn rhoi'r argraff bod ganddynt ddiddordeb sy'n rhagfarnu mewn unrhyw fater.

2.1.9. Mae Aelodau Etholedig wedi eu hymrwymo i'r Côt Ymddygiad os ydynt yn defnyddio cyfryngau cymdeithasol i gynnal busnes y Cyngor neu yn cynrycholi'r Cyngor. Fodd bynnag, gallai Aelod Etholedig fod yn agored i honiadau ei fod ef/hi wedi torri'r Côt Ymddygiad os yw'r defnydd a wneir o gyfryngau cymdeithasol yn amhriodol ac nad yw ef/hi yn cynnal busnes swyddogol, ond dim ond yn hawlio neu'n rhoi'r argraff ei fod ef/hi yn gweithredu yn swyddogol.

2.1.10. Gall defnydd dienw o'r cyfryngau cymdeithasol gan Aelodau hefyd arwain at dorri'r Côt lle gellir dangos bod Aelod wedi llwytho i fyny gynnwys y safle a'i fod yn gweithredu yn rhinwedd ei swydd.

2.1.11. Er mwyn penderfynu a yw Aelod yn gweithredu yn rhinwedd ei swydd, byddai angen ystyried cyd-destun defnydd Aelod o gyfryngau cymdeithasol, gan gymryd i ystyriaeth ffactorau megis:

- a. Proffil cyhoeddus Aelod, a all arwain at dybiaeth resymol fod yr Aelod yn gweithredu fel Cynghorydd Sir;
- b. Y gosodiadau preifatrwydd ar y safle cyfryngau cymdeithasol neu blog. Cyfrifoldeb yr Aelod yw sicrhau bod gosodiadau preifatrwydd priodol yn eu lle. Os gall etholwyr gael mynediad i sylwadau a wnaed gan yr Aelod, fe allant dybio'n rhesymol bod yr Aelod yn gweithredu yn rhinwedd ei swydd.

- c. Dylai Aelodau geisio galluogi defnyddwyr eraill y cyfryngau cymdeithasol i osgoi unrhyw gamddealltwriaeth dros statws swyddogol, neu fel arall, cyfraniadau'r Aelod.

2.1.12. Dylai Aelodau osgoi trafod busnes y Cyngor ar safle cyfryngau cymdeithasol personol, neu wneud sylwadau am eraill. Nid yw'n ddigonol i Aelodau wedyn hawlio fod unrhyw sylwadau y ceir anghydfod yn eu cylch wedi eu gwneud yn breifat.

2.2. Y cyhoedd yn defnyddio cyfryngau cymdeithasol yn ystod cyfarfodydd y Cyngor

- 2.2.1. Mae'r Cyngor yn cydnabod y newid diwylliannol tuag at ganiatáu'r defnydd o gyfryngau cymdeithasol mewn bywyd cyhoeddus. Bydd y Cyngor felly yn caniatáu'r defnydd o gyfryngau cymdeithasol gan y cyhoedd yn ystod ei gyfarfodydd ar yr amod nad yw'r defnydd yn tynnu sylw ac nad yw'n amharu ar y cyfarfod. Nid yw'r Protocol yn effeithio ar ddyletswyddau'r Cadeirydd i sicrhau a chynnal trefn dda'r cyfarfod busnes.
- 2.2.2. Mae'r Cyngor yn cadw'r hawl i ofyn i aelodau o'r cyhoedd roi offer digidol i ffwrdd os yw ei weithrediadau yn ymyrryd â gweithrediad offer sain-weledol neu systemau eraill y Cyngor.
- 2.2.3. Mae'r Cyngor yn goddef y defnydd o gyfryngau digidol gan y cyhoedd, megis ffonau deallus, i ffilmio ei gyfarfodydd, ar yr amod nad yw'r defnydd yn tynnu sylw ac nad yw'n amharu ar y cyfarfod. Cyfrifoldeb unrhyw aelod o'r cyhoedd yw gwneud defnydd o gyfryngau cymdeithasol mewn ffordd a fydd yn cydymffurfio â'r gyfraith
- 2.2.4. Pan fydd cyfarfodydd y Cyngor yn cael eu ffilmio gan y cyfryngau efallai y bydd hynny'n cael ei ystyried yn rhywbeth sy'n tynnu sylw mwy ac sy'n tarfu mwy ar y cyfarfod a hynny oherwydd natur yr offer digidol a ddefnyddir. Mae'r Cyngor yn cadw'r hawl i wrthod cais gan y cyfryngau i ffilmio cyfarfodydd, ond bydd yn caniatáu ffilmio cyn i unrhyw gyfarfod ddechrau drwy drefniant ymlaen llaw.
- 2.2.5. Ni ddylai offer digidol gynhyrchu unrhyw sŵn amlwg a allai darfu ar gyfarfodydd. Ni ddylai'r cyhoedd ateb galwadau ffôn yn ystod cyfarfodydd, gan fod hyn yn debygol o darfu ar y cyfarfod. Rhaid i Gadeiryddion roi cyngor i aelodau'r cyhoedd sy'n mynychu'r cyfarfodydd ynglŷn â'r angen i sicrhau bod eu hoffer digidol yn cael ei weithredu'n dawel.